

CYNGOR CYMUNED LLANDDAROG

CYNLLUN IAITH GYMRAEG

a baratowyd dan Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993

Cymeradwywyd y copi diwygiedig hwn gan Gomisiynydd y Gymraeg dan adran 16 y Ddeddf ar 24/12/19

Mae Cyngor Cymuned Llanddarog wedi mabwysiadu'r egwyddor, wrth gynnal busnes cyhoeddus yng Nghymru, y bydd yn trin y Gymraeg â'r Saesneg ar y sail eu bod yn gyfartal. Mae'r cynllun hwn yn nodi sut y bydd y Cyngor yn gweithredu'r egwyddor honno wrth ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd yn ardal weinyddol Cyngor Cymuned Llanddarog.

Mae'r Cyngor yn cydnabod y gall aelodau'r cyhoedd fynegi eu barn a'u hanghenion yn well yn eu dewis iaith, mai mater o arfer da yn hytrach na goddefgarwch yw eu galluogi i ddefnyddio'u dewis iaith ac y gall gwadu'r hawl i ddefnyddio eu dewis iaith eu rhoi mewn sefyllfa anfanteisiol. Bydd y Cyngor felly yn cynnig i'r cyhoedd yr hawl i ddewis pa iaith i'w ddefnyddio wrth ymdrin ag ef.

Nod y Cyngor mewn perthynas â'r Cynllun hwn yw:

LLANDDAROG COMMUNITY COUNCIL

WELSH LANGUAGE SCHEME

Prepared under the Welsh Language Act 1993

The revised edition was approved under section 16 of the Act by the Welsh Language Commissioner on 24/12/19

- 1 Llanddarog Community Council has adopted the principle that in the conduct of public business in Wales it will treat Welsh and English on a basis of equality. This scheme sets out how the Council will implement that principle in the provision of services to the public in Llanddarog Community Council's administrative area.
- 2 The Council recognises that members of the public can express their views and needs better in their preferred language, that enabling them to use their preferred language is a matter of good practice rather than a concession and that the denial of that right could place members of the public at a real disadvantage. The Council will therefore offer the public the right to choose which language to use in dealings with the Council.
- 3 In relation to this Scheme, the Council aims:

- galluogi pawb sydd yn defnyddio gwasanaeth neu drafod gyda'r Cyngor neu'n cyfrannu at y broses ddemocrataidd i wneud hyn trwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg yn ôl dewis personol yr unigolyn.
- hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn y gymuned.
- annog eraill i hyrwyddo a defnyddio'r Gymraeg yn y gymuned.

Ymhlith prif ddyletswyddau'r Cyngor mae:

- ystyried materion cynllunio;
- awgrymu gwelliannau yn ymwneud â phrifyrdd;
- cydweithio â'r heddlu i ddiogelu'r gymuned;
- cyfrifoldeb am oleuadau stryd;
- rhoi cymorth ariannol i nifer o fudiadau gwirfoddol ac elusennol;
- gofalu am seddau eistedd a byrddau arddangos cyhoeddus;
- penodi cynrychiolwyr ar nifer o gyrff lleol ac allanol.

Mae gan y Cyngor 11 o aelodau etholedig, ac mae'r Clerc yn gweithio'n rhan amser.

Mae nifer o grwpiau cymdeithasol, diwylliannol a chymunedol yn chwarae rhan flaenllaw ym mywyd yr ardal. Mae'r Cyngor yn gweithio i hyrwyddo datblygiadau cymunedol a gweithgareddau cymdeithasol gan ymateb i anghenion lleol er mwyn gwella safonau byw yn yr ardal.

Polisiâu a mentrau

Wrth lunio neu ystyried polisiâu a mentrau newydd, bydd y Cyngor yn:

- asesu eu heffaith ieithyddol gan ofalu eu bod yn gyson â'r Cynllun Iaith;
- hyrwyddo a hwyluso defnyddio'r Gymraeg pryd bynnag y bydd hynny'n bosibl, ac yn symud yn nes at weithredu'r egwyddor o gydraddoldeb yn llawn bob cyfle a ddaw;
- ymgynghori â Chomisynydd y Gymraeg ymlaen llaw

- to enable everyone who receives or uses the Council's services or contributes to the democratic process to do so through the medium of Welsh or English, according to personal choice.
- to encourage the use of the Welsh language in the community.
- to encourage others to use the Welsh language in the community.

4 Amongst the Council's main duties are:

- consider planning matters;
- suggest improvements regarding highways;
- work with the police to safeguard the community;
- responsibility for street lights;
- provide financial assistance for various voluntary organisations and charities;
- look after public seating and notice boards;
- appoint representatives to numerous local and outside bodies.

5 The Council has 11 elected members, and the Clerk works part time.

There are a number of social, cultural and community groups that play a prominent part in the life of the community. The Council is working to promote community development and social activities and respond to local needs to improve the living standards in the area.

6 Policies and initiatives

In devising new policies and initiatives the Council will:

- assess their linguistic effect and ensure that they are consistent with the Welsh Language Scheme;
- promote and facilitate the use of Welsh wherever possible and will move closer to implementing the principle of equality fully at every opportunity;
- consult with the Welsh Language Commissioner in

ynglŷn ag unrhyw fwriad fyddai'n effeithio ar y Cynllun hwn, neu Gynllun unrhyw gorff cyhoeddus arall. Ni newidir y Cynllun hwn heb gytundeb y Comisiynydd ymlaen llaw;

- sicrhau bod y sawl sydd yn ymwneud â llunio polisiau yn ymwybodol o'r Cynllun ac o gyfrifoldebau'r Cyngor o dan Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 a Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011;
- sicrhau y bydd mesurau yn y Cynllun yn cael eu gweithredu wrth roi polisiau a mentrau newydd ar waith.
- Pan ymgynghorir â'r Cyngor ar geisiadau cynllunio, bydd y Cyngor yn annog ymgeiswyr i godi arwyddion dwyieithog ar safleoedd megis swyddfeydd, busnesau a siopau ac archfarchnadoedd drwy gyfeirio at natur ieithyddol yr ardal.
- Pan ymgynghorir â'r Cyngor ynglŷn ag enwau strydoedd, datblygiadau ac ystadau newydd bydd y Cyngor yn cefnogi defnyddio enwau cynhenid.
- Lle mai dim ond mân wahaniaeth sydd rhwng y sillafiad Cymraeg â'r Saesneg o enw lle, stryd, ward, neu gymuned bydd y Cyngor yn cefnogi mabwysiadu'r ffurf Gymraeg.

Safonau ansawdd

- Bydd y Cyngor yn darparu gwasanaeth o'r un safon uchel ac yr un mor brydlon yn y ddwy iaith.

Ymdrin â'r cyhoedd sydd yn siarad Cymraeg Gohebu ysgrifenedig (post ac e-bost)

- Bydd y Cyngor yn croesawu gohebiaeth yn y Gymraeg neu'r Saesneg.
- Ni fydd ateb gohebiaeth trwy gyfrwng y Gymraeg yn achosi oedi.

advance regarding proposals that will affect the scheme, or the scheme of any other public body. The scheme will not be altered without the Commissioner's agreement;

- ensure that those involved in formulating policy will be aware of the Scheme, and of the Council's responsibilities under the Welsh Language Act 1993 and the Welsh Language (Wales) Measure 2011;
- ensure that the measures contained in the Scheme are applied to new policies and initiatives when they are implemented.
- When the Council is consulted on planning applications, the Council will encourage applicants to erect signs bilingually in locations such as offices, businesses and shops and supermarkets by referring to the linguistic nature of the area.
- When the Council is consulted on the naming of streets, developments and new estates, the Council will support the use of indigenous names.
- Where only minor differences exist between the Welsh and English spelling of place, street, ward, or community names, the Council will support the adoption of the Welsh version.

7 Standards of quality

- Services provided in English or Welsh will be of an equally high standard and equally prompt.

8 Dealing with the Welsh-speaking public Written communication (mail and e-mail)

- The Council will welcome correspondence in either English or Welsh.
- Correspondence through the medium of Welsh will not in itself lead to any delay

- Os derbynnir gohebiaeth yn y Gymraeg caiff ei ateb yn Gymraeg.
- Bydd gohebiaeth yn dilyn sgwrs ffôn neu wyneb yn wyneb neu gyfarfod lle sefydlwyd mai'r Gymraeg yw dewis iaith person yn Gymraeg, er mae'n bosibl na chynhaliwyd y drafodaeth yn y Gymraeg.
- Dechreuir pob gohebiaeth ag aelod o'r cyhoedd yn ei dewis/ddewis iaith lle bo hynny'n hysbys.
- Os nad yw dewis iaith yn hysbys, bydd gohebiaeth ddechreuol y Cyngor yn ddwyieithog.
- Bydd pob cylchlythyr a llythyr safonol i'r cyhoedd yn ddwyieithog.
- Ble'n berthnasol, bydd papur pennawd swyddogol y Cyngor yn cynnwys datganiadau yn y ddwy iaith yn ei gwneud hi'n glir y croesewir gohebiaeth yn y Gymraeg neu'r Saesneg.

Cyfathrebu dros y ffôn

- Bydd y Clerc yn gweithio o'i g(ch)artref a bydd yn croesawu galwadau ffôn yn Gymraeg.
- Pan ddaw swydd y Clerc yn wag bydd y Cyngor yn ei hysbysebu gan nodi fod sgiliau dwyieithog yn hanfodol er mwyn i'r Cyngor allu cynnig gwasanaeth dwyieithog i'r cyhoedd.

Cyfarfodydd cyhoeddus a drefnir gan neu ar ran y Cyngor

- Croesewir cyfraniadau yn y Gymraeg neu'r Saesneg mewn cyfarfodydd cyhoeddus a gynhelir gan y Cyngor. Gwneir hyn yn glir yn y papurau sy'n galw neu'n hysbysebu'r cyfarfod.
- Bydd unrhyw gyfarfod cyhoeddus a gynullir i drafod y Gymraeg, addysg Gymraeg, treth y cyngor neu wybodaeth am etholiad/isetholiad lleol yn ddwyieithog.

- Every letter received in Welsh will be answered in Welsh.
- All correspondence following a telephone or face-to-face conversation in Welsh or a meeting where it was established that Welsh is the preferred language of the person, although the discussion may not have been held through the medium of Welsh, will be in Welsh.
- All correspondence with a member of the public will be initiated in his/her preferred language if known.
- If language choice is not known initial correspondence from the Council will be bilingual.
- All circular or standard letters to the public will be bilingual.
- Where relevant, the Council's official headed paper will include a statement in both languages making it clear that correspondence is welcome in either Welsh or English.

9 Telephone calls

- The Clerk works from home and welcomes telephone calls in Welsh.
- When the Clerk's post becomes vacant it will be advertised confirming that bilingual skills will be essential so that the Council can offer a bilingual service to the public.

10 Public meetings organised by or on behalf of the Council

- Contributions are welcomed in either Welsh or English at public meetings held by the Council. This will be stated clearly in the notices that inform or publicise the meeting.
- Any public meeting that is held to discuss the Welsh language, Welsh medium education, council tax or any information regarding local elections/by-elections will be

- Bydd pob cyhoeddusrwydd am gyfarfod cyhoeddus o'r fath yn ddwyieithog.
- Os yw'n hysbys ar gychwyn y cyfarfod bod pawb sy'n bresennol yn siarad Cymraeg, cynhelir y cyfarfod yn Gymraeg.
- Bydd y Cyngor yn darparu offer cyfieithu ar gyfer y di-Gymraeg, yn ôl y galw, mewn cyfarfod cyhoeddus a drefnir gan neu ar ran y Cyngor.
- Pan fo'n hysbys i'r Cyngor fod aelod o'r cyhoedd yn dymuno siarad Cymraeg mewn cyfarfod cyhoeddus fyddai fel arall yn uniaith Saesneg, dylid parchu hynny trwy wneud y trefniadau cyfieithu priodol.
- Wrth gychwyn y cyfarfod, bydd y Cadeirydd yn dwyn sylw mynychwyr at wasanaeth cyfieithu ar y pryd pan fo ar gael.
- Bydd unrhyw ddeunyddiau ysgrifenedig megis taflenni neu sleidiau sy'n cael eu defnyddio mewn cyfarfod cyhoeddus yn ddwyieithog.

Cyfarfod arferol y Cyngor

- Mae cyfarfodydd y Cyngor yn cael eu cynnal yn ddwyieithog. Bydd y Cyngor yn darparu cyfleusterau cyfieithu.
- Bydd pob hysbysiad ac Agenda o gyfarfodydd y Cyngor yn Gymraeg neu'n ddwyieithog.
- Bydd y cofnodion yn dwyieithog.

Cyfarfodydd wyneb yn wyneb gyda'r cyhoedd

bilingual.

- All publicity for public meetings will be bilingual.
- If it is evident at the beginning of a meeting that all those present speak Welsh, the meeting will be held in Welsh.
- The Council will provide translation facilities for non Welsh-speakers, according to need, for public meetings arranged by or on behalf of the Council.
- When the Council is aware that a member of the public wishes to speak Welsh in a public meeting that would otherwise be conducted in English, this should be respected by providing appropriate translation arrangements.
- At the start of the meeting, the Chair shall draw attendees' attention to interpretation services when available.
- Any written materials such as leaflets or slides that are used in public meetings will be bilingual.

11 Ordinary Council meetings

- The Council's meetings are conducted bilingually. The Council will provide translation facilities.
- The notice and Agenda for the Council's meetings will be bilingual.
- The minutes will be bilingual.

12 Face-to-Face meetings with the public

- Bydd y Cyngor yn croesawu cyfarfodydd gyda'r cyhoedd yn y Gymraeg neu'r Saesneg, ac yn gofalu fod trefniadau yn cael eu gwneud i alluogi unrhyw aelod o'r cyhoedd sy'n dymuno gwneud hynny i drafod materion yn y Gymraeg gyda'r Clerc.

Gwefan a safleoedd rhwydweithio cymdeithasol

- Bydd cyhoeddiadau a wneir ar ran y Cyngor ar y we yn Gymraeg neu'n Gymraeg a Saesneg.

Hunaniaeth gorfforaethol

- Bydd enw'r Cyngor yn Gymraeg neu'n ddwyieithog.

Eiddo'r Cyngor - arwyddion

- Bydd pob arwydd gwybodaeth a godir am y tro cyntaf neu yn lle hen arwydd ar eiddo'r Cyngor yn ddwyieithog, ac felly hefyd unrhyw arwyddion gwybodaeth gyhoeddus eraill y mae'r Cyngor yn gyfrifol amdanynt. Fe fydd y ddwy iaith yn ymddangos ochr yn ochr â'r fersiwn Gymraeg ar y chwith neu uwchben y Saesneg. Bydd maint, ansawdd, eglurder ac amlygrwydd y testun yn gyfartal yn y Gymraeg ac yn y Saesneg.

Llunio a chyhoeddi deunyddiau cyhoeddus

- Bydd pob deunydd a anelir at y cyhoedd megis dogfennau, deunydd esboniadol neu ffurflenni grant, yn ddwyieithog gyda'r ddwy iaith yn ymddangos yn yr un ddogfen. Argreffir y ddau fersiwn ochr yn ochr lle bo'n bosibl er mwyn hwyluso croesgyfeirio, dosbarthu a chynnig dewis iaith.
- Os bydd fersiynau Cymraeg a Saesneg yn cael eu cyhoeddi ar wahân, bydd y ddau fersiwn yn ymddangos ar yr un pryd, yn cael eu dosbarthu gyda'i gilydd a byddant yr un mor hawdd i'w cael.
- Bydd materion hysbysebu a chyhoeddusrwydd yn

- The Council will welcome meetings with the public in either Welsh or English, and will ensure that appropriate arrangements are taken to enable any member of the public to discuss matters with the Clerk in Welsh should they wish to do so.

13 Websites and social media sites

- Announcements made on the internet on behalf of the Council will be in Welsh or in Welsh and English.

14 Corporate identity

- The Council's name is to be in Welsh or Welsh and English.

15 Council Property - signage

- All new information signs or those replacing previous signs on Council property will be bilingual, as will any other public information signs for which the Council is responsible. The two languages will appear side by side, with the Welsh version appearing to the left or above the English. The size, quality, legibility and prominence of text will be equal in Welsh and English.

16 Producing and publishing public documents

- All publications aimed at the public, such as documents, explanatory material or grant forms will be bilingual with both language versions forming one document. The versions will be printed side-by-side where possible to facilitate easy cross-reference, distribution and offer language choice.
- If Welsh and English versions are published separately they will appear simultaneously, be distributed together and be equally accessible.
- All Advertising and publicity activities will be bilingual.

ddwyieithog.

- Bydd hysbysebion a hysbysiadau y Cyngor, - i'w gosod yn y wasg, ar hysbysfyrddau neu mewn unrhyw gyfrwng arall, yn ddwyieithog.
- Bydd hysbysebion swyddi yn ymddangos yn ddwyieithog mewn cyhoeddiadau Saesneg/dwyieithog ac yn Gymraeg yn unig mewn cyhoeddiadau Cymraeg gyda throednodyn yn Saesneg.

Gwobrwyo grantiau a chymorth ariannol

- Yn y manylion a roddir i'r rhai sy'n bwriadu ymgeisio am gyfraniad ariannol tuag at weithgareddau lleol, bydd y Cyngor yn gwneud yn glir fod angen i ymgeiswyr ddisgrifio sut y maent yn bwriadu adlewyrchu natur ieithyddol y gymuned a'u cynulleidfa yn y gweithgaredd(au) y maent yn gofyn am gefnogaeth ariannol tuag ato(ynt). Wrth bwysu a mesur ceisiadau, bydd y Cyngor yn sicrhau fod ymgeiswyr wedi adlewyrchu natur ieithyddol y gymuned a'u cynulleidfa yn briodol yn eu cais
- Bydd y Cyngor hefyd yn hysbysu'r ymgeisydd am y menter iaith lleol all ddarparu cyngor a chymorth ymarferol ynglŷn â chynnwys dwyieithog y gweithgaredd, gan gynnwys gwybodaeth ar unrhyw grantiau sydd ar gael at y pwrpas hwn.

Gwasanaethau a ddarperir gan drydydd parti

- Bydd unrhyw drefniadau a wneir gan y Cyngor i ddefnyddio trydydd bartïon i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus ar ei ran yn cydymffurfio â gofynion penodol y Cynllun fel a amlinellwyd gan y Cyngor. Bydd y Cyngor yn nodi pa fesurau perthnasol o'r Cynllun y bydd angen i'r trydydd parti gydymffurfio â nhw yn y manylebau tendro neu gontract.
- Bydd angen i'r trydydd parti gadarnhau ei fod wedi

- Council advertisements and notices – to be placed in the press, on notice boards or any other medium will be bilingual.
- Job advertisements will appear bilingually in English/bilingual publications and in Welsh only in Welsh language publications with a footnote in English.

17 Awarding grants and financial assistance

- In the information that is sent to those intending to apply for financial assistance towards local activities, the Council will make it clear that there is need for applicants to describe how they intend to reflect the bilingual nature of the community and their audience in the activity(ies) for which they require financial support. When considering applications, the Council will ensure that applicants have appropriately reflected the linguistic nature of the community and their audience in their application.
- The Council will also notify the applicant that the local menter iaith can provide advice and practical assistance in relation to the bilingual content of the activity, including information on grants available for this purpose.

18 Services provided by a third party

- Any arrangements made by the Council to use a third party to deliver services to the public on its behalf will comply with the specific requirements in the Scheme as outlined by the Council. The Council will outline which relevant measures in the Scheme the third party will have to adhere to within the tendering or contract specifications.
- The Third party will need to confirm that it has complied

cydymffurfio â'r mesurau perthnasol o'r Cynllun yn ysgrifenedig.

Trefniadau gweinyddol a monitro

- Mae gan y Cynllun hwn gefnogaeth lawn y Cyngor.
- Y Clerc fydd yn gyfrifol am weithrediad y Cynllun o ddydd i ddydd o fewn y Cyngor.
- Yn ôl y galw bydd y Clerc yn sicrhau bod canllawiau a chyfarwyddiadau ar gael i bawb sydd yn ymwneud â gweithredu'r Cynllun.
- Y Clerc i'r Cyngor fydd yn gyfrifol am fonitro gweithrediad y Cynllun.
- Bydd y Cyngor yn derbyn Adroddiad I byr ar weithrediad y Cynllun bob 2 flynedd, a fydd yn cael ei gyhoeddi'n lleol [e.e. y wasg leol, byrddau arddangos lleol, papur bro misol ayyb], ac anfonir copi ohono at Gomisiynydd y Gymraeg. Bydd y Cyngor hefyd yn gwahodd trigolion Cymraeg yr ardal i gynnig eu barn am y gwasanaeth a sut y gellir ei wella, trwy gadw copi cyhoeddus o'r Adroddiad ar y wefan.
- Bydd y Cyngor yn rhoi cyhoeddusrwydd i'r cynllun yn rheolaidd.

Cwynion

Dylid cyfeirio unrhyw sylwadau, cwynion neu awgrymiadau sy'n gysylltiedig â'r Cynllun i sylw Y Clerc i'r Cyngor – post@ccllanddarog.uk

Adolygu

Bydd y Cyngor yn adolygu cynnwys y Cynllun hwn pob 3 blynedd. Ni fydd y Cyngor yn addasu'r cynnwys heb ymgynghori gyda Chomisiynydd y Gymraeg.

with the relevant aspects of the Scheme in writing.

19 Administrative arrangements and monitoring

- This scheme has the full support of the Council.
- The Clerk will be responsible for implementing the Scheme on a day-to-day basis within the Council.
- According to need, the Clerk will ensure that guidelines and instructions will be available to all who are involved in the implementation of the scheme.
- Responsibility for monitoring the Scheme will rest with the Clerk to the Council.
- The Council will receive a brief report every 2 years on implementing the Scheme that will be displayed locally (for example, the local press, local information boards, monthly papur bro and so on) with a copy being sent to the Welsh Language Commissioner. Also the Council will invite local Welsh speaking residents to offer their views on the service and how it could be improved, by placing a copy of the Report on the website.
- The Council will publicise the Scheme regularly.

20 Complaints

Any comments, complaints or suggestions regarding the Scheme should be addressed to the Clerk to the Council – post@ccllanddarog.uk

21 Review

The Council shall review the contents of this Scheme every 3 years. The Council will not adapt the content without consulting with the Welsh Language Commissioner.